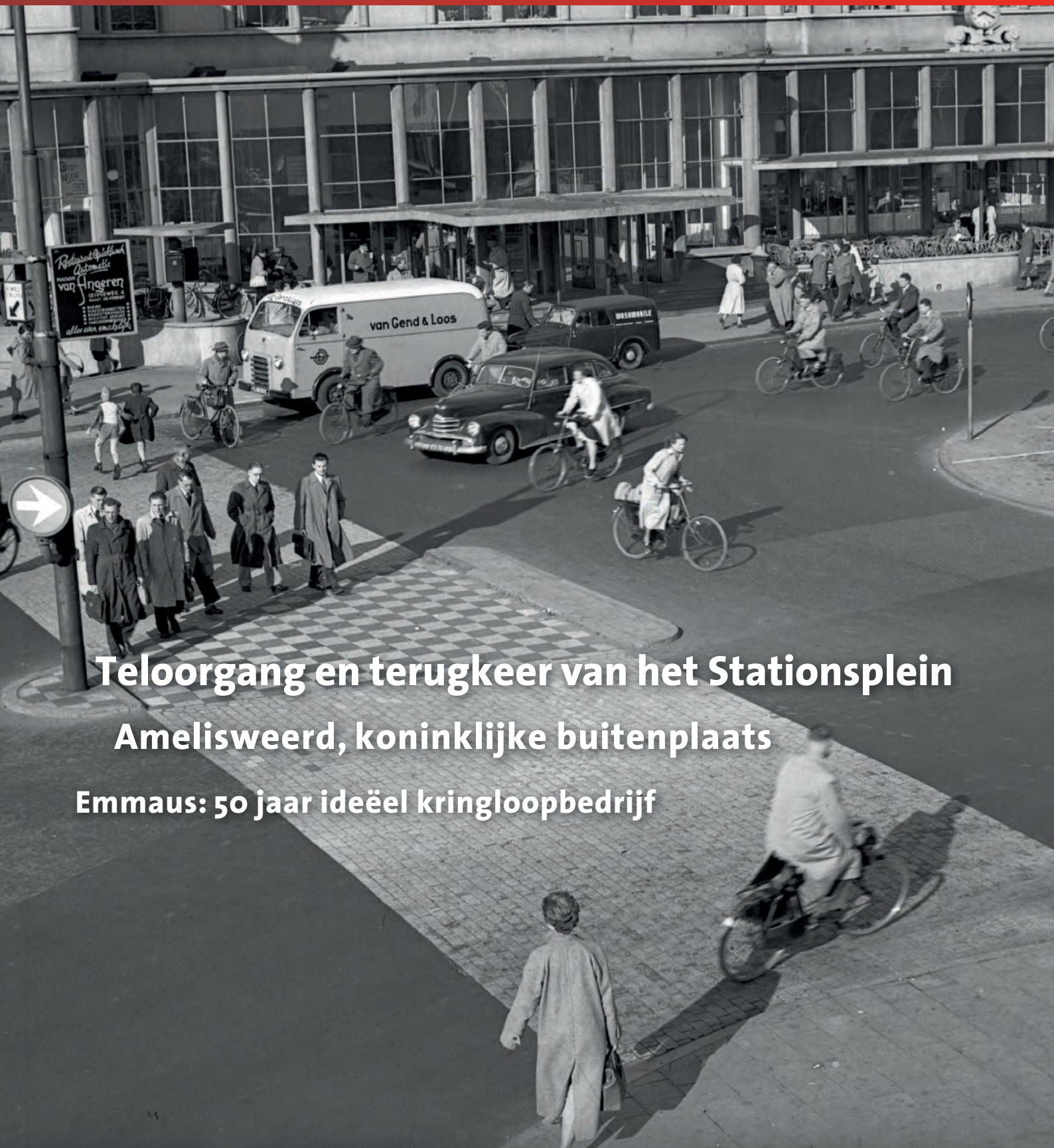

Oud Utrecht 6

hart voor historie en cultureel erfgoed in de provincie Utrecht

Teloorgang en terugkeer van het Stationsplein

Amelisweerd, koninklijke buitenplaats

Emmaus: 50 jaar ideëel kringloopbedrijf

Nu nog de ramen open!

De nieuwe inrichting van het Centraal Museum

Ook na de verbouwing in 1999 vonden vele bezoekers het Centraal Museum een doolhof waar je de weg en het overzicht over de collectie kwijtraakte. Dit voorjaar rondde het museum een nieuwe, ingrijpende verbouwing en herinrichting af. Tijd voor een kritische rondgang.

Verbouwingen van musea doen in sommige steden veel stof opwaaien. Zoals in 2003 in Eindhoven, vanwege de plannen van Abel Cahen voor het Van Abbemuseum. Of in Amsterdam, waar in verband met het Stedelijk Museum zelfs wordt gesproken van een trauma, dat nu weer opleeft vanwege de discussie over de aanpassing door Rem Koolhaas van de zogenoemde badkuip van Benthem-Crouwel. Maar over de verbouwing van het Centraal Museum in 1999 ontstond geen noemenswaardige ophef,

terwijl dat bepaald een forse ingreep was. Blijkbaar konden de meeste Utrechtse begrip opbrengen voor de behoefte aan een nieuwe infrastructuur en nieuwe voorzieningen voor de winkel en horeca.

Bij de verbouwing van 1999 door Beel & Achtergael werd de ontsluiting verbeterd met liften en een nieuw aangebouwd trappenhuis, maar de routing door het complex bleef onduidelijk. Een ongelukkige ingreep was vooral de verplaatsing van de ingang van het museum

naar een wat verloren hoek van het Klaaskerkhof. De oude entree werd hierdoor een loze ruimte. Vroeger stonden daar in het overgeschoten hoekje onder in het trappenhuis de rolstoelen geparkeerd. Zo'n plekje van niks waar je je gek genoeg toch aan hecht. Het was onherstelbaar opgeknapt, zo leek het. Maar wat bleek bij een bezoek aan het museum na de meest recente verbouwing? De entree zit weer op haar oude plek, de rolstoelparkeerplaats is terug, een persoonlijke, dierbare herinnering hersteld.

In 2013-2016 is het museumcomplex door ontwerp bureau SODA+ nogmaals vernieuwd. Niet alleen heeft de oorspronkelijke entree aan de Agnietenstraat haar functie als de natuurlijke toegang tot het gebouw en het logische vertrekpunt voor de rondgang door de museumzalen teruggekregen. De in 1989 zo fraai door Mart van Schijndel verbouwde Stallen zijn nu veel slimmer in de routing opgenomen. Je houdt als bezoeker zo beter overzicht en dat is gezien de complexe structuur van de museumvanden geen eenvoudige opgave geweest. De verbetering die nu ten opzichte van de vorige verbouwing is gerealiseerd, is mede zo mooi geslaagd, omdat door SODA+ goed is geprofiteerd van de ingrepen door Beel & Achtergael, in het bijzonder de extra trappenhuisen, liften en doorgangen. In de in 1999 aangebouwde ruimte zit nu het museumcafé, met een terras in de prachtige binnentuin. Je zou beide verbouwingen ook een verbeterplan in twee fases kunnen

Ludger Smit

Was van 1983 tot 1993 werkzaam in het Centraal Museum Utrecht, o.a. als conservator van de historische afdeling; tegenwoordig conservator van het Stadsarchief Amsterdam.

noemen, met als belangrijkste correctie op fase één het eerherstel van de oude entree.

Geen zicht op omgeving

Nu er binnenkort een nieuwe directeur moet worden benoemd, is er gelijk weer gelegenheid fase twee op enkele punten te verbeteren. Het belangrijkste minpunt is dat de bezoeker vrijwel nergens in het gebouw naar buiten kan kijken, terwijl er zoveel is te zien. Uitgangspunt voor de laatste verbouwing was het idee dat de binnentuin het referentiepunt bij uitstek moest worden. Dat zou de bezoeker helpen zich te oriënteren. Maar het gekke is dat in de zalen met de collectiepresentatie de tuin niet te zien is. Het zicht is met blinden geblokkeerd. De reden zal zijn dat uit oogpunt van conservering geen daglicht wordt toegelaten. Toch kan dat best, als er gebruik wordt gemaakt van de juiste folies op het glas om de schade van direct invallend daglicht te beperken.

Op nog twee plekken ontbreekt het zicht op de omgeving. In de Stallen zitten nissen die zicht geven op het heerlijke groen van Zocher langs de Singel. Ook de meeste hiervan waren medio 2016 dichtgezet. En ooit kon je door de ramen van de derde verdieping van de 1920-vleugel de middeleeuwse stad zien liggen. Je moet tenslotte toch naar de Dom kunnen kijken vanuit het museum dat je 'de wereld van Utrecht' wil laten ontdekken. Die hele derde verdieping kan trouwens beter worden benut, wie weet met een soort van half

De nieuwe winkel van het museum

□ FOTO IVAR VAN DER PEL | CENTRAAL MUSEUM

open depot om nog veel meer van de schatten van het museum te laten zien, bijvoorbeeld de gevelstenen, de gildeglazen, munten en penningen, het tin en ga zo maar door.

Slimme verbanden

Over de nieuwe vaste opstelling kunnen we dik tevreden zijn, op de voormalige refter en het Schip plus nog een enkel detail na. Er is veel te zien en er is veel afwisseling. De combinaties binnen de thematisch opgezette zalen zijn aantrekkelijk door de visuele overeenkomsten en verschillen, en verrassen door de slimme verbanden tussen historie en actualiteit. Jammer is wel dat er van de 18e eeuw vrijwel niets te zien is en dat twee van de mooiste schilderijen, *Heraclitus* en *Democritus* van Paulus Moreelse, niet ordentelijk als pendanten naast elkaar hangen. De presentatie van het Utrechtse Schip is al jaren te teatraal, en veel te donker. Dat schip - met die verrukkelijke geur - is dramatisch genoeg van zichzelf.

De introductie in de refter van het Agnietenklooster gaat over het museum zelf, over de eigen geschiedenis. Dat is interessant voor museale vakgenoten, maar niet voor de 'gewone' bezoeker. Die zaal kan

beter, door bijvoorbeeld telkens een topstuk uit de collectie centraal te stellen, om zo te laten zien hoe rijk de collectie is, hoe bijzonder Utrecht is. Denk aan de *Slapende Mars* van Terbrugghen, de bolderkar van Rietveld, een tazza van Van Vianen, *Het wachten* van Pyke Koch. Zet zo sterk mogelijk in, verras en benut deze prachtige zaal optimaal. Het is museaal gezien een prachtige plek, in tegenstelling tot de kleine compartimenten van de 1920-vleugel.

Al met al ben ik een tevreden bezoeker. De uitbreiding van de infrastructuur uit 1999 wordt nu nog beter benut; we kunnen genieten van de nieuwe heldere inrichting en aantrekkelijke vaste opstelling; winkel, horeca en hoofdentree zitten op de goede plek. Nu nog de ramen open. Dus, nieuwe directeur, haal die horeca, blinden en gordijnen weg. Laat zien hoe binnen en buiten zich tot elkaar verhouden, laat zien hoe het gebouw een prachtige groene oase omgeeft en geef zicht op de stad, op de plantsoenen langs het water, de kerken, de Dom.